

V A S S Z É C S E N Y I

MÚLTIDÉZŐ

IV. ÉVFOLYAM, 2014. BÖJTMÁS HAVA

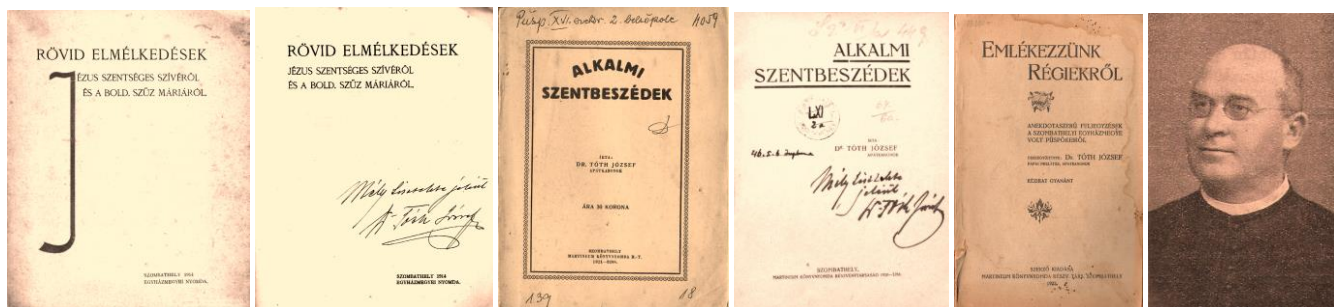
KÉPKOMMENTÁROK (15)

Márciusban még néha nem enged a tél, mint ahogy tavaly is így történt, de lassan fokozatosan azért eljön a tavasz. A hó még foltokban itt-ott megmarad egy ideig, a télikabátok azért még nem kerülnek be a szekrénybe. A fák koronái még csupaszok, hisz még hűvösek az éjszakák. Ezért még akad egy-két disznóölés még. Aztán egyszer csak előbújnak az első tavaszi virágok, a kankalin a hóvirág, a Napnak már kimondottan ereje van a koradélutáni órákban. Ismét előkerülnek a fotómasinák, és megörökítették az első csoportképek a szabadban. (Képek: Vasszécsenyi Digitális Fotóarchívumból. Horváth Imre Szécsenyből, Nagy Sándor postás Lipártról. A szécsenyi templom, előtte még a Missziós kereszt, a templom eredeti „karcsú” arányaiban. Disznóölés a kastélymajorban. Csoportkép az új kastély vasrácsos kapuja előtt, Nagy Károly a Lipárti hősi emlékmű előtt. Szécsenyi szobabelső nagymamával, gyerekekkel, és a legújabb jövevényvel. Tavaszi torna. Gyerekek a szécsenyi turbina mellett, szécsenyi családkép 1952 Húsvétján. Természetrajzi óra a lipárti turbinánál. Szécsenyi hátsóudvar, háttérben az Ihász házzal. Takács József, háttérben a „Piros istálló” és a magtár. Tavaszi virágok közt.)

MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI MOZAIKOK (17) TÓTH JÓZSEF

Tóth Józsefnek tulajdonképpen emléktábla járna az iskola tornacsarnokának a falán, ugyanis ő vetette fel először a faluban a tornaterem építésének gondolatát 1929-ben, ami majd csak fél évszázad múlva valósult meg. A gyermek testi és lelki fejlődése

egyaránt fontos volt számára. Dr. Tóth József nagyrépost, Lipárt földbirtokosa, Ambrózy Teréz bárónő egyik legközelebbi szövetségese, támogatója és munkatársa volt a múlt század első felében. 1863. július 16-án született Sorokújfalun. Iskoláit Szombathelyen végezte el kitűnő eredménnyel, majd bécsi Pázmáneumban teológiát tanult. 1891-ben hitdoktorrá avatták. 1889-1903 közt a szombathelyi Szent Ágoston Egyesület felügyelője volt. 1892-ben zsinati vizsgálóvá nevezték ki. Megalakulásától a Szent Erzsébet Egyesület igazgatója volt, 1902-től püspöki titkárnak nevezték ki. A Premontrei Diákszövetség elnöke volt. Tagja volt a Faludy Irodalmi Társaságnak, a Szombathely Vasvármegyei Kultúregyesület irodalmi szakosztályát is vezette, versei jelentek meg a Szombathelyi Újságban. Filozófiai és teológiai írásai jelentek meg az Aquinói Szent Tamás Társulat kiadványaiban. Jelentős volt publikációs tevékenysége: Szily János élete és működése – 1909, Rövid elmélekdedések Jézus szentséges szívéről és a Boldogságos Szűz Máriáról – 1914, Sursum Corda – 1915, Szent Márton a hitújonc – 1918, A szombathelyi székesegyház leírása – 1920, Alkalmi beszédek 1920, Most M. Regina: Menj és hirdesd! (fordítás) – 1923, Emlékezzünk a régiékről 1924. Mikes János püspök 1925 márciusában nevezte ki a Székeskáptalan élére, tíz évig töltötte be ezt a posztot, utolsó évében, elhatalmasodó betegsége miatt már nem volt képes elhagyni a szobáját. Igazi lelki ember volt, 1936. június 16-án hunyt el Szombathelyen. Az Eölbei ház dísztermében ravatalozták fel. „Már tegnap este valóságos búcsújárás indult meg a ravatalhoz. Az elhunyt főpap tisztelői, tanítványai, előkelőségek és egyszerű emberek – valósággal egymásnak adták a kilincset, hogy utolsó Isten hozzádot mondhasanak a nagy halottnak... A gyászház hatalmas udvara is megtelt a gyászolókkal. A beszentelési szertartáson megjelent gróf Mikes János püspök is, aki a répcszentgyörgyi kastélyából utazott be, hogy nagyérdemű munkatársa iránt kegyeletét lerója.” Wallner József apátkanonok mondta a gyászmisét a székesegyházban. „A szentélyt a központi és a vidéki papság, továbbá a szerzetesrendek képviselői töltötték meg”. A templomhajóban a Szent Erzsébet Egyesület tagjai és az egyszerű hívek foglaltak helyet. A gyászmisét a Szent Cecília Énekkar kísérte. A mise után, míg a temetőbe ért a gyászmenet a város összes harangja zúgott. A gyászmenet élén a „növendékpapság, a Székeskáptalan, és a fungáló Grósz püspök után haladt a díszes tölgyfakoporsót magába rejtő gyászkocsi.” Őket a megboldogult főpap hozzátartozói követték, majd úrleányok és a Szent Erzsébet Egyesület tagjai gyászzászlós csoportja, akik végig Rózsafűzért imádkoztak. „A hatalmas menet az istenben boldogult nagyrépost sok száz főnyi, különböző rendű és rangú tisztelőinek hosszú sora zárta be.” Grósz József püspök végezte a temetési szertartást Géfin Gyula és Székely László segédletével a Szent Márton temetőben. Szülei mellé temették, végakarata szerint. Mivel a nagyréposti címet a Székeskáptalan első emberi általában halálukig viselték, a Múltidéző azért idézett hosszabban Tóth József temetéséről, hogy az olvasó képet alkothasson Lipárt mindenkori földbirtokosainak társadalmi megbecsüléséről.) (Képek: A Rövid elmélekdedések és az Alkalmi beszédek műveinek dedikált példányai a Múltidéző Helytörténeti Gyűjteményében. Az Emlékezzünk a régiékről műve ugyanitt. Legismertebb fényképe.)

RÉGI SZÍNJÁTSZÁSOK (2)

Az előző számban úgy záródott ez a rovat, hogy legközelebb már a 2. világháború utáni színjátszás kerül terítékre. Azonban

újabb képek, és dokumentumok kerültek elő a múlt század elejéről, így a beígért folytatás, majd a következő számban lesz olvasható. Mint már szó volt róla, Szabó Lőrinc plébános szervezte meg a Vasszécsenyi Katolikus Ifjúsági Egyletet, amire alapozódott a helyi színháztársulat. 1907. január 13-án és 14-én előadták egy közösen Tóth Ede a Falu rossza népszínművét, Süle József és Pungor Ferenc tanítók rendezésében. Az előadást megtisztelte özvegy Ebergényi Istvánné, Hauxthausen Ilona bárónő, özvegy Ambrózy Lajosné, Erdődy Agatha bárónő Tanából, leánya báró Ambrózy Teréz, illetve népes közönség utazott ki Szombathelyről is. Rohonczy báró, Schüch huszárcapitány és felesége, Gölei főhadnagy és felesége, Heincz, Gyömörey és Keresztessy huszártisztek, akik mind özv. Ebergényi Istvánné vendégeiként érkeztek. A darabnak fennmaradt a szereposztása is, eszerint Finom Rózsit Pungor Ilona, Feledi Borist Pungor Anna, Feledi Gáspárt Tarr Ágoston, a gonosz Dragovits Jenő alakította. A január 14-i előadást táncmulatság is követte. Az előadás és a táncmulatság tiszta bevétele 143 korona 98 fillér volt, ami az egyesület kasszáját gyarapította. A belépődíjakon kívül plusz hozzájárulást a következők adtak: özv. Ebergényi Istvánné 30 koronát, Ambrózy Teréz 8 koronát, Schüch huszártisztt 6 koronát, Szabó Lőrinc plébános 12 koronát, Dragovits István 3 koronát, Pungor Ferenc tanító 3 korona 60 fillért, Szok Pál 2 korona 40 fillért, Soós Sándor 2 koronát, Gálos Ilona 1 korona 20 fillért, Kirchler Béla, Németh Ferenc, ifj. Szalai János, és Lipártról Nagy János és Takács János 1-1 koronát, Rosenthal Fülöp 80 fillért, Heltai Jakab 60 fillért, Pungor József cipész 50 fillért, Pungor Antal 20 fillért, Süle József tanító 1 koronát. A tombolához Ambrózy Teréz ajánlott fel könyveket és ajándékokat. (Képek: Vasszécsenyi Digitális Fotóarchívumból.)

AZ EGYKORI SZÉCSENYI VÁSÁROKRÓL (3)

A 2012-es, novemberi számban foglalkozott először a Múltidéző a szécsenyi országos vásárokkal. Az akkori ismeretek alapján azt lehetett feltételezni, hogy az Ebergényi uradalom bérlői honosították meg az országos vásárokat a településen. A most előkerült újabb adatok viszont megdöntötték ezt az elképzelést, ugyanis a fényképen is közölt hirdetés, egy 1886-os kalendáriumból való, vagyis amikor szerkesztették, még 1885-öt írtak, tehát 10 évvel vagyunk a Millennium előtt. Ebergényi István és Ebergényi Alfonsina voltak Szécseny földbirtokosai. Ebergényi Viktor már 12 éve meghalt, és 17 évvel vagyunk túl a hírhedt Ebergényi Pörön, (Ebergényi Júlia perén) aminek következtében atyja, Ebergényi Viktor el is hagyta a falut, és Kőszegen bérelt házat. Gyermekei vitték tovább a szécsenyi gazdaságot. Az utolsó szécsenyi országos vásárról 1941-ből van adatunk, ami így azt jelenti, hogy hajdan Szécseny több mint fél évszázadon át (55 év) olyan jelentős település volt, hogy évente 4 országos vásárt rendezhettek. Ma már persze nem tudna, hiszen futballpályát létesítettek az egykori vásártér helyén.

**Szécsen (Vasm.), febr. 16., jun. 17.,
szept. 14., nov. 22.**

AZ EMLÉKKÖNYVEK VILÁGA

Az emlékkönyv nem a nyilvánosságnak szól, olyan, mint a napló, intim világ. Ezúttal a településen 2 máig megőrzött emlékkönyvben lapoz a Múltidéző. Két szempontból érdemelnek az emlékkönyvek figyelmet, egyrészt gondolatiságuk, bölcsességük, másrészt vizualitásuk miatt. Az első megőrizte a kor világméretű, érzésvilágát, persze mindezt egy fiatal lány „szemüvegén” keresztül. A bennük lévő rajzok, festmények pedig arról árulkodnak, milyen képi emlékek rögzültek, a tulajdonosok és baráti körük tudatában, egy olyan korban, amikor a képáradat, a képmanipuláció, a mi korunkhoz képest, sokkal kezdetlegesebb és korlátozottabb volt. A névnelküliség diszkréciójával nyissuk fel a megkopott, közel 100 éves albumokat. „A leány akkor a legszebb,/ Ha homlokán vidámság,/ Szemében ártatlanság,/ Szívében szeretet és,/ Kezében munka van./ Vasszécseny, 1922. IV. 30.” „M-nek/ Ha majd egyszer évek múlva legszebb álmod teljesül,/ S ifjú lelked a múlt idők szép emlékének elmerül,/ Vedd kezébe e kis könyvet a szeretet zálogát,/ Meglásd, eléd, varázsolja ifjúságunk szép korát./ Szeretettel N. N./ Vasszécseny, 1922. VI. 30.” „M-nek/ Két sajátja lehet minden kedves lénynek, a hódító külső és a nemes lélek. Én azt mondom, ne higgy a külsőnek, s ha hiszel benne, magad csalogd meg, mert az idő leront minden más szépséget, csak a lelki szépség nem ér soha véget./ Igaz szeretettel N. N. /Vasszécseny, 1922. VII. 22.” „Emlékül!/ Ártatlanság legyen vezéred,/ Mint galamboké a légtér,/ Rosszindulat hozzád ne férjen,/ S mint virágot erény színezzen./ Ha ezek helyet lelnek szívedben/ Akkor lesz csak boldog életed./ Szeretettel N. N./Vasszécseny. VIII. 9.” „Emlékül/ Ha élted egére felleg borul/ S lelkedben a bánat csatája dúl,/ Ne legyen barátod a csüggedés/ Hisz az élet csupa szenvedés./ Szeretettel N. N./ Vasszécseny, 1922. VIII. 17.” „M-nek/Nem mondom, hogy ne álmodjál./Hisz, tudom, hogy ez nem rajtad áll./ Dalt a fülemülének, lombot a tavasznak./ Ifjúságnak álmodj./ Azért szeress, álmodj, ébredj is fel/ Csalódjál, mert csalódnod kell/ Én csak azt kívánom/ Hosszú legyen álmod/ Ébredésed késő/ Kicsiny a csalódásod. /Vasszécseny, 1922.

VII. 25." „Emlék/ Válaszd mindenben mintaképül a sz. Szüzet/ Légy az Ő leánya, s akkor boldog lehetsz!/ Szeretettel N. N./ Vasszécseny, 1922. VIII. 20." „Emlékül. /Ha fáj a szíved, csak dalold vígan./ Ne lássa senki hulló könnyedet,/ Maradj hideg s oly néma, mint a sír,/ Mely egykor úgy is eltemet./ Ne tudja senki, mi fáj belül,/ Beszéljenek csak jőkedved felől,/ De, ha nem lát senki, csendesen/ Vonulj magadba és sírj keservesen. / Vasszécseny, 1922. VIII. 22." „M-nek/ Ne keresd itt a boldogságot,/ Hisz a földön, nem talárod,/ Mert a rövid földi gyönyör/ Gyenge lelket mind összetör./ Légy te gondos, vidám, szerény/ Ékesítsen sok szép erény,/ A Szűz Anya legyen veled/ És őt soha el ne feledd!/ Szeretettel: N. N./ Tana, 1922. XII. 31." „M-nek/ Ha bánat nehezül szívedre, ne csüggedj még azért,/ Gondolj arra, hogy szenvedésed, mint minden, véget ér,/ De mikor édes örömezés tár majd elődbe kart,/ Ne szomorítson, hogy örökké boldogságod se tart./ Tana, 1923. I. 1." „Emlékül/ Csak annak add szíved,/ Aki kezedet védi,/ Csak annak add kezed,/ Ki szívedet beéri./ Tana, 1923. I. 26." „Emlékül!/ Higgy, de nem mindenkinek,/ Remélj, de ne gyakran,/ Szeress, szeress mindenkit/ De az Istent legjobban./ Tana, 1923. I. 29." „Emlékül/ Csendes kis esteiken,/ Ha forgatod e lapokat,/ Gondolj reám is néha,/ Ki írta e sorokat/ Szeretettel N. N./ Vasszécseny, 1931. IV. 10." „Emlékül M-nek/ Ha bánat dúlja kebledet/ Szíved sajogva ég/ Ne panaszold el senkinek/ Hogy mit mért rád az ég/ Erőltess mosolyt ajkadra/ Míg vérzik szíved/ Ne lásson át fátyladon/ A kíváncsi tömeg/ Tana, 1935. VI. 7." „Emlékül Kislányomnak!/ Szívedben örök tavasz lesz,/ Ha nem hervad el benne a szeretet rózsája s a tisztaság lilioma./ Ha szíved egére felleg borul/ S kebleden a bánat csatája dül,/ Ne legyen bánatod a csüggedés/ Hisz az élet iskolája szenvedés./ Örök emlékül, Vasszécseny, 1938. X. 5." „Emlékül/ Az élet tengerén létezik egy sziget,/ Boldogságnak hívják, legyen ez a tied!/ Írom emlékül M-nek/ 1941. V. 19." „Emlék/Hallgass a szív szavára/ S mindent utána tégy,/ Szeress, kit szerethetsz/ Csak hűtlen ne légy!!!/ 1941. V. 28." „Emlékül!/ Legédesebb érzés a tiszta öntudat/ Ezért panaszra soha ne nyíljon ajaka/ S ha bár a rossz világ rossz gáncsot szór reá/ Mosolyogva várhatja szebb jövője hajnalát/ Mert szíve jó és nemes, hálára érdemes./ Szeretettel jegyzé N. N./ Vasszécseny, 1942. III. 24." „Jó tanács Emlékül!/ Ne mond senkinek, ha szíved örül,/ Ne mutasd senkinek, ha bánatod kerül,/ Irigy a világ, ha kacagni lát/ S vérző szíveden még mélyebb sebet vág!" „Emlékül!/ Könnyebb meghalni/ Mint elválni attól/ Kit igazán szeretünk/ Mert meghalni egy csendes álom/ Elválni egy szívtörő fájdalom./ Higgy, Remélj, Szeress!/ Sok szeretettel N. N./ Vasszécseny, 1944. VII. 12." „Emlék/ Evezz, evezz az élet tengerén/ de vigyázz! Ki ne köss a bánat szigetén/ hanem legyen erőd evezni s a boldogság szigetén kikötni./ szeretettel N. N./ Vasszécseny, 1944. VIII. 25." (Képek: Lapok az emlékkönyvekből.)

SZERKESZTŐI KÖSZÖNETNYÍLVÁNÍTÁS

A Múltidéző előző számába volt egy rövid szerkesztői közlemény, amiben szerkesztés technikai hátterének mostoha körülményeiről tájékozódhattak az olvasók. Egy régi törzsolvasó, önzetlenül, és szinte első szóra, díjmentesen felajánlott egy monitort a további munkálatokhoz, amit ezúttal szeretne megköszönni a szerkesztő. Ez a gesztus is jelzi, hogy sokan szívükön viselik a lap sorsát, és persze azt is, hogy olvassák!

A következő szám tartalmából: Képkommentárok (16), Művelődéstörténeti mozaikok (18) Kopsz János, Az Ebergényi kastélyok kincsei, Régi színjátások (3), Két út köze